

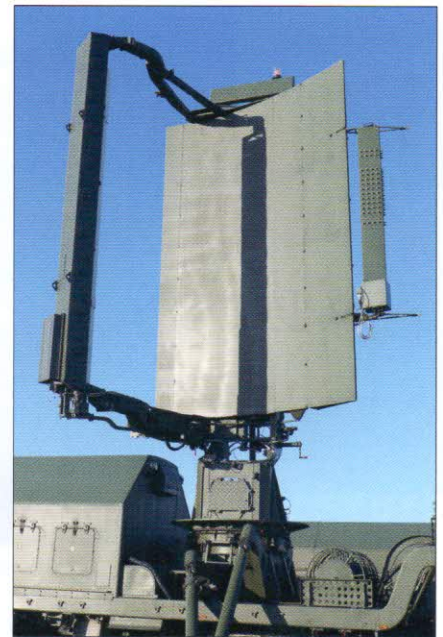
V dobách studené války, kdy bylo Československo součástí vojenského uskupení Varšavské smlouvy, představovaly jednotky protivzdušné obrany jednu z nejdůležitějších součástí ozbrojených sil. Jejich počty a schopnosti byly takové, aby dokázaly zajistit ochranu prakticky celého vzdušného prostoru nad naším územím. V rámci takzvané PVOS (Protivzdušné obrany státu) byly k dispozici i protiletadlové raketové systémy dlouhého dosahu jako S-200 Vega, vlastní protiletadlovou výzbroj mělo také pozemní vojsko. Během transformace armády zahájené v 90. letech minulého století však došlo k výrazné redukci, po níž se celá česká pozemní protivzdušná obrana zmenšila na jediný 25. protiletadlový raketový pluk ve Strakonících, který se stávající technikou samozřejmě nemůže splnit všechny úkoly jako někdejší protiletadlové raketové vojsko.

Na druhou stranu, Česká republika je od roku 1999 členem Severoatlantické aliance a může se tak spolehnout na pomoc spojenců na základě principu kolektivní obrany. Z hlediska ochrany vzdušného prostoru je klíčové zapojení do aliančního integrovaného systému protivzdušné a protiraketové obrany NATINAMDS (NATO

Integrated Air and Missile Defence System), v rámci kterého je zajištěno získávání informací o vzdušném prostoru, velení a řízení a využití bojových letounů, tzv. QRA (Quick Reaction Alert).

Je ovšem otázkou, zda se Česká republika a některé další alianční země na princip kolektivní obrany nespolehly až příliš. Měnící se mezinárodní vojensko-politická situace naznačuje, že hrozba většího ozbrojeného střetu s možností napadení ze vzduchu zdaleka není tak nereálná, jak se většina evropských politiků i veřejnosti ještě před pár roky domnívala. Lze úspěšně pochybovat o tom, zda by evropské armády dokázaly efektivně čelit dlouhodobějšímu nasazení protivníkovy taktického a vrtulníkového letectva, o stále rostoucí hrozbě v podobě balistických řízených střel a bezpilotních vzdušných prostředků (dronů) ani nemluvě. Armáda České republiky ostatně sama veřejně deklaruje, že je schopna s jedním systémem krátkého dosahu 2K12 KUB zajistit obranu oblasti o rozloze zhruba 48 x 48 km a vybraných objektů strategické důležitosti, nikoliv však celého území.

Naštěstí už to nejsou jen vojáci, ale také politici i veřejnost, kdo si stále více uvědomují potřebu investic do modernizace a rozvoje schopností protivzdušné obrany. Bohužel nejde o malé částky a stále je velmi vysoká pravděpodobnost, že se nová výzbroj během celé životnosti nikdy bojového nasazení nedočká. Většinou totiž nejde o techniku, která by byla určena pro zahraniční expediční operace a reálně tak bude prioritně sloužit k ochraně vlastního území, objektů důležitých pro obranu státu a k odstrašení potenciálních protivníků. Právě to je ale její největší hodnota, protože pokud vojenské schopnosti a výzbroj zabrání hrozící agresi, budou náklady na jejich pořízení a provoz vždy výrazně nižší než řešení následků ozbrojeného konfliktu.

Radiolokátory ST-68U-CZ poskytují 3D obraz vzdušné situace, jejich dosah ale činí jen 150 km

Systémy velení a řízení mozem PVO

Moderní protivzdušná obrana představuje komplexní a velmi složitý systém zahrnující kromě protiletadlových zbraní a bojových letounů také soustavu radiotechnických prostředků pro průzkum a přehled vzdušného prostoru. V případě Armády České republiky je řízením celého systému pověřen 26. pluk velení, řízení a průzkumu ve Staré Boleslavi, jehož vybrané složky jsou v rámci NATINAMDS podřízeny aliančnímu velení, konkrétně společnému operačnímu středisku CAOC UE (Combined Air Operations Centre Uedem) v německém Uedemu. Jde zejména o středisko řízení a uvědomování a radiotechnické roty, které 24 hodin denně, sedm dní v týdnu monitorují a v případě potřeby řídí veškerý pohyb ve vzdušném prostoru České republiky a na základě jejich informací je možné kdykoliv aktivovat hotovost QRA, případně i další síly.

Stejně jako jiné armády Severoatlantické aliance, také 26. pVŘPz používá směsici národních a NATO systémů velení a řízení. Jejich základem je systém pro zobrazení obrazu vzdušné situace SEKTOR-VS od společnosti Ales (člen skupiny ICZ), na který jsou navázány další informační systémy velení a řízení, a to ICC (Integrated Command and Control) a systém CAC2S (Common Aviation Command and Control System). SEKTOR-VS představuje vojenskou aplikaci civilního leteckého vizuálního informačního systému LETVIS, jehož první verze byla do operačního použití zařazena už v roce 1995. Software nicméně prochází průběžnou aktualizací a například se systémem SEKTOR-VS pluk minimálně na záložním místě velení počítá i v budoucnosti.

Paralelně s tím však ve Staré Boleslavi již několik let probíhá příprava na integraci zcela nového aliančního systému ACCS (NATO Air Command and Control System). Jde o zcela nový integrovaný systém velení a řízení leteckých operací, jenž uživateli přinese podstatně větší interoperabilitu a schopnost sdílení informací o vzdušné situaci a činnosti aliančních vzdušných sil a který v dohledné době nahradí národní a alianční systémy, jež jsou v řadě případů

